

שיחת השבת

גיליון ב'

חג הפסח ושבת חול המועד פסח ה'תש"פ

וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח

בהגדה מובא "וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח".

הגאון הרב יחיאל מיכל שטרן שליט"א מביא בשם הגאון רבי יצחק אלחנן מקאוונע מדוע נקט לשון הווה - 'משובח', ולא כתוב 'ישובח' (בלשון עתיד, היינו אחרי שיספר את סיפור יציאת מצרים - הוא יהיה משובח)?

וביאר, שעצם זה שמרבה לספר - סימן שהוא במדריגה גבוהה וכבר משובח.

ההיפך מחכם

בהגדה אני אומרים "אחד חכם ואחד רשע..." לכאורה מדוע לא כתוב 'אחד חכם ואחד טיפש' והרי ההיפך מחכם הוא טיפש, מדוע נכתב הגדה רשע?

הרה"ג יעקב ישראל לוגאסי שליט"א מסביר זאת על פי מה שאמרו חז"ל (תמיד ל"ב ע"א): "איזהו חכם? הרואה את הנולד". אומר הרב, בעניני עולם הזה יתכן ומי שאינו חכם לראות את הנולד, וכגון שהוא פזיז מדאי בעסקיו, פזיז מדאי בקניותיו ובכלכלול מחייתו לכל היותר ייקרא "טפש", על שאינו רואה כראוי את הנולד מפעולותיו המחופזים, אינו מחשב כראוי את הוצאותיו לפי הכנסותיו וכיוצא.

אולם במוכן הרוחני, זה שלא רואה את הנולד ואינו מתבונן על תכלית ביאתו לעולם, מה תפקידו בעולם, ומה יהא ממנו לאחר יציאתו מן העולם, הרי שזה לא רק שהוא בגדר טפש, אלא אף בגדר רשע.

וזהו ההסבר מדוע כתוב בהגדה "אחד חכם ואחד רשע" שכלפי חיובי האדם לאלוקיו, אם אינו חכם לעשותם כראוי הרי שמלבד זאת שהוא טפש הנו אף רשע.

והיא שעמדה

"והיא שעמדה לאבותינו ולנו. שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותינו".

שמעתי פעם שהמילה 'והיא' היא ראשי תיבות של ו' - שישה סדרי משנה, ה' - חמשה חומשי תורה, י' - עשרת הדיברות, א' - אחד אלוקינו.

פשט הדברים של המילים 'שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותינו' שלא אומה אחת בלבד קמה עלינו לכלותינו, אלא עמים רבים.

אבל, בספר 'הגדה של פסח – אור דניאלי' (לרב דניאל אוחיון שליט"א) מביא פירוש נפלא בדרך אחרת: מתי העמים חפצים לכלותינו? כאשר אנו במצב של 'שלא אחד בלבד', כאשר אנו לא מאוחדים בבחינת 'אחד' – אז 'עמד עלינו לכלותינו', קמות עלינו אומות העולם.

סימני המכות

"רבי יהודה היה נותן בהם סימנים דצ"ך, עד"ש, באח"ב".

רבי יהודה נתן סימנים של עשרת המכות ובאמת הם יכולים לעזור לאדם לזכור את עשרת המכות וכן את הסדר שלהם.

היתה אישה אחת ששאלה את בעלה: "תגיד, למה רבי יהודה נתן בהם סימנים? וכי אני לא זוכרת לבד את עשרת המכות שצריך לתת בהם סימנים?" אמר להם בעלה: "ימסעודה את לא יודעת שמכות בלי סימנים זה לא מכות?". ☺

במדרש מובא שהראשי תיבות הללו "דצ"ך.. היו חקוקים על מטהו של משה.

ולא נתן לנו את השבת דיינו

בהגדה כתוב "אילו האכילנו את המן ולא נתן לנו את השבת דיינו".

ושמעתי מהרה"ג שי פרי שליט"א שאלה, מדוע אומרים בהגדה של פסח: 'אילו האכילנו את המן ולא נתן לנו את השבת, דיינו'. וכי בשביל מן אנחנו היינו מוותרים על השבת? אולי נאמר הפוך: אילו נתן לנו את השבת ולא נתן לנו את המן – דיינו.

ואמר הרב שליט"א שמתרצים כך:

כתוב בירושלמי: "לא ניתנו שבתות וימים טובים אלא לעסוק בהן בדברי תורה".

ממילא, אם הסיבה שניתנה לנו השבת היא בשביל לעסוק בתורה, אז כאשר יש מן, אז במשך כל השבוע לא צריך לטרוח אחר הכסף ולעמול בשביל לקנות אוכל. ואז ממילא אפשר לשבת במשך כל השבוע ולעסוק בתורה, ואז לא צריך את השבת, שהרי חז"ל אמרו לנו שהסיבה ששבת ניתנה זה בשביל לעסוק בתורה.

צא וראה שכיום אין לנו מן, והאדם טורח עבור מזונותיו במשך השבוע, ממילא השבת נצרכת לנו – בשביל לעסוק בה בתורה.

גם fe ונתגשר בעזרת טובות,
נתנאף דמי, מחמר הספר "יקרה היא מפנימי" על התורה